

ТУТУН ТОВАССО

СПИСАНИЕ НА ТУТУНСКАТА НАУКА И СТРУКА
BULLETIN OF TOBACCO SCIENCE AND PROFESSION

ТУТУН
ТОВАССО Vol. 52 № 1-2 СТР. 1-62 ПРИЛЕП ЈАНУАРИ
ФЕБРУАРИ 2002

СОДРЖИНА

Изворни научни трудови:

- A. Корубин-Алексоска, М. Митрески, К. Наумовски:
Компаративно испитување на некои генотипови тутун
со стандардите П 10-3/2 и П 12-2/1 3-7
- J. Трајкоски, В. Пеливаноска:
Ефекти од продлабочувањето на ораничниот слој и губрењето
врз приносот на корен кај тутунот тип вирџинија 8-12
- B. Димеска, С. Стојков:
Алтернативи за метилбромид во тутунските леи..... 13-18
- X. Бозуков:
Алтернативни решенија за производство на тутунски расад 19-24
- P. Транчева:
Проучување на краставичниот мозаик (*Cucumis virus i Smit*)
на тутунот во реонот на Дупница 25-28
- D. Крустева:
Бугарски сорти тутун со комплексна отпорност кон
различни болести 29-32
- I. Нунески:
Фактори кои влијаат врз степенот на експанзија
на тутунските ребра 33-42
- Ц. Перушеска:
Одредување на формалдехидот во тутунскиот чад 43-48
- M. Пешевски:
Анализа на производните трошоци на тутунот
од типот прилеп кај семејни стопанства 49-58

КОМПАРАТИВНО ИСПИТУВАЊЕ НА НЕКОИ ГЕНОТИПОВИ ТУТУН СО СТАНДАРДИТЕ П 10-3/2 и П 12-2/1

А. Корубин - Алексоска, М. Митрески, К. Наумовски

Институт за тутун-Прилеп

ВОВЕД

Облагородувањето на тутунот е творештво насочено кон подобрување на постојните и создавање на нови сорти. Успехот на селекционерот е резултат на неговиот труд, искуство, знаење, трпение, интерес, среќа и голема љубов кон рабо-

тата, а практичната примена на ново-создадените сорти е негова потврда.

Целта на овој труд е да се добијат сознанија за вредноста на новите тутунски генотипови кои ги создадовме во Институтот за тутун-Прилеп.

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДИ НА РАБОТА

Во текот на 1996, 1997 и 1998 година на површините од Институтот за тутун-Прилеп, во компаративен опит по методот на случаен блок систем во пет повторувања, беа поставени следните генотипови: П 10-3/2, П 12-2/1 (како стандарди), П-9, П 10/1 и П 19/10.

Расадот беше произведен во ладноусовршени леи на начин карактеристичен за ориенталските сорти. Опитот беше одгледуван на делувијално-колувијален почвен тип и за време на веге-

тативниот период беа применети соодветни агротехнички мерки карактеристични за производството на ситнолисни тутуни во прилепскиот тутунопроизводен реон.

За добивање на податоците за височина на стракот и бројот на листови по страк беа мерени по триесет растенија од секое повторување. Бербата на тутунот се вршеше рачно, по инсерции. Добиените резултати беа обработени варијационо-статистички.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Височина на стракот

Од извршените проучувања за височината на стракот се констатира дека највисока е линијата П-9 ($78 \pm 0,75$ cm) и таа е најстабилна за ова својство, со нај-

ниска варијабилност од 9,10%. Најмала вредност покажа генотипот П 12-2/1 ($49 \pm 0,6$ cm), каде што има и најголемо варирање од 11,5% (Табела 1).

Табела 1 - Просечна вредност, стандардна девијација и варијабилност за својството височина на стракот

Table 1 – Average value, standard deviation and variability for the character height of the stalk

Генотипови Genotypes	$\bar{X} \pm SX$	δ	$\sqrt{\quad}$	LSD	
				5%	1%
1. П10-3/2 P10-3/2	53,5±0,53	5,46	10,9	6,0	7,8
2. П12-2/1 P12-2/1	49,6±0,60	5,70	11,5		
3. П-9 P-9	78,0±0,75	7,10	9,1		
4. П10/1 P10/1	68,9±0,72	6,90	10,0		
5. П19/1 P19/1	60,8±0,70	6,73	11,0		

Број на листови по страк

Најголем број на листови по страк покада генотипот П-9 (45,85±0,68), којшто е статистички значаен за 1% во однос на

другите генотипови (Табела 2). Најмала вредност за ова својство покажа стандардната сорта П 10-3/2 (2,5±0,3).

Табела 2 - Просечна вредност, стандардна девијација и варијабилност за својството број на листови по страк

Table 2 – Average value, standard deviation and variability for the character number of leaves per stalk

Генотипови Genotypes	$\bar{X} \pm SX$	δ	$\sqrt{\quad}$	LSD	
				5%	1%
1. П10-3/2 P10-3/2	25,05±0,3	2,9	12,6	3,0	4,3
2. П12-2/1 P12-2/1	29,42±0,29	2,8	12,0		
3. П-9 P-9	45,85±0,68	6,5	14,1		
4. П10/1 P10/1	37,91±0,31	5,1	12,9		
5. П19/1 P19/1	30,98±0,42	4,0	13,3		

Принос на сув тутун

Највисок принос на сув тутун по страк (Табела 3) и по хектар (Табела 4) покажа генотиот П-9 (12,31 g/страк, 1813

kg/ha), што е сигнификантно за 1% во однос на стандардот П 10-3/2 (9,10 g/страк, 1340 kg/ha).

Табела 3 - Принос на сув тутун по страк

Table 3 – Dry tobacco yield per stalk

Генотипови Genotypes	Принос, g/страк Yield, g/stalk	Разлика - Difference		
		Апсолутна Absolute	Релативна % Relative	
1. П10-3/2 P10-3/2	9,10	-	100	-
2. П12-2/1 P12-2/1	8,68	-0,45	95,37	-4,63
3. П-9 P-9	12,31**	3,21	135,30	35,30
4. П10/1 P10/1	11,55**	2,45	126,94	26,94
5. П19/1 P19/1	10,99**	1,89	120,82	20,82

LSD 5% = 1,21

1% = 1,45

Табела 4 - Принос на сув тутун по хектар

Table 4 – Dry tobacco yield per hectare

Генотипови Genotypes	Принос-Yield kg/ha	Разлика - Difference		
		Апсолутна Absolute	Релативна % Relative	
1. П10-3/2 P10-3/2	1340	-	100	-
2. П12-2/1 P12-2/1	1278	-62	95,37	-4,63
3. П-9 - P-9	1813**	473	135,30	35,30
4. П10/1 - P10/1	1701**	361	126,94	26,94
5. П19/1 - P19/1	1619**	279	120,82	20,82

LSD 5% = 35,07

1% = 51,00

Со сигнификантност за 1% во однос на стандардната сорта П10-3/2 се окарактеризираа и генотиповите П 10/1 и П19/1. Најслаб принос покажа вториот

стандард П 12-2/1, што е за 0,45 g помалку од страк односно за 62 kg помалку од хектар, во однос на П10-3/2.

Процентуална застапеност на класите

Генотипот П-9 даде највисок процент на I класа (22,36%). Оваа линија даде

и највисок процент на II класа (18,95%), што може да се види од Табела 5.

Табела 5 - Процентуална застапеност на класите

Table 5 – Participation of classes, in %

Генотипови Genotypes	I	II	III	IV	V	VI	I-III
1. П10-3/2 P10-3/2	10,09	13,85	37,47	36,26	2,03	0,3	61,41
2. П12-2/1 P12-2/1	9,10	11,79	48,05	28,56	2,50	-	68,94
3. П-9 P-9	22,36	18,95	44,91	12,93	0,85	-	86,22
4. П10/1 P10/1	18,45	15,39	50,77	11,24	4,15	-	84,61
5. П19/1 P19/1	17,38	14,92	63,58	2,68	1,04	0,4	95,88

LSD 5% = 4,60

1% = 5,63

Генотипот П19/1 даде највисок процент од I до III класа (95,88%). Стандардните сорти се карактеризираа со најнизок

процент од I до III класа (П10-3/2 = 61,41% и П12-2/1 = 68,94%).

Резултати од дегустацијата

Од проценката на дегустативните компоненти (Табела 6), се гледа дека сите проучувани генотипови се многу блиски.

односно разликите се минимални и незначајни.

Табела 6 - Дегустациона проценка на генотиповите

Table 6 – Taste estimation of the genotypes

Дегустативни компоненти Taste components	П10-3/2 P10-3/2	П12-2/1 P12-2/1	П-9 P-9	П10/1 P10/1	П19/1 P19/1
1. Иритација Irritation	18,57	18,59	18,47	18,57	18,70
2. Вкус - Taste	18,29	18,39	18,35	18,35	18,37
3. Арома Aroma	17,29	17,35	17,33	17,37	17,31
4. Јачина Strength	13,15	13,18	13,25	13,20	13,17
5. Согорливост Combustibility	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
6. Компактност Compactness	4,00	4,00	4,00	3,85	3,95
Вкупно бодови Total points	75,30	75,51	75,40	75,34	75,50

ЗАКЛУЧОК

- Врз основа на извршените испитувања може да се констатира следното:
- Со најголема височина на стракот, најголем број на листови по страк, највисок принос и највисока процентуална застапеност на високите класи (I и II) се карактеризира линијата П-9.
 - Линиите П10/1 и П19/1 исто така дадоа висок принос и висок процент на застапеност од I и III класа (највисок процент I/III класа во однос на сите испитувани генотипови даде П19/1).
 - Што се однесува до пушачките својства, новите линии се сосема блиску до стандардите, а со тоа е дадена можност за нивно признавање.

ЛИТЕРАТУРА

1. Боројевиќ С., 1981. Принципи и методи оплемењивања биља. "Кирпановиќ", Нови Сад.
2. Горник Р., 1973. Облагородување на тутунот. Тутунски Комбинат - Прилеп.
3. Патче Л., 1987. Познавање на тутунската суровина - стокознаење. "Стопански весник" - Скопје.
4. Tso T. C., 1990. Production, physiology and biochemistry of tobacco plant. Ideals, Inc.
5. Узуноски М., 1985. Производство на тутун. "Стопански весник" - Скопје.
6. Fehr R. W., 1987. Principles of cultivar development. Tobacco Crop. species, vol. 2, New York and London.

COMPARATIVE INVESTIGATION OF SOME TOBACCO GENOTYPES WITH THE STANDARD VARIETIES P 10-3/2 AND P 12-2/1

A. Korubin-Aleksoska, M. Mitreski, K. Naumovski
Tobacco Institute – Prilep

SUMMARY

The subject of investigation were three new genotypes of the type Prilep: P-9, P 10/1 and P19/1, set up in a comparative trial with the two standards P 10-3/2 and P 12-2/1, in order to get knowledge on their quantitative and qualitative value. Three-year analyses (1996, 1997 and 1998) were carried out for the characters stalk height, number of leaves per stalk, dry tobacco yield, percentual participation of classes and taste estimation. The trial was set up with the randomised block system in three replications, on the Experimental field of Tobacco Institute – Prilep. The best results were obtained with the line P-9, and the other two were also better than the standard varieties. With regard to the smoking properties, the new lines are very close to the standard, which opens the possibility for their registration.

Author's address:
A. Korubin-Aleksoska
Tobacco Institute-Prilep
7500 Prilep
Republic of Macedonia